

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O'ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

O'quv ishlari bo'yicha protektor
S. Normamatov
2023 yil

DINSHUNOSLIK

fani bo'yicha

SILLABUS

Bilim sohasi: 200 000 – San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi: 230 000 – Tillar
Ta'lim yo'nalishi: 60230100 – Filologiya va tilarni o'qitish (o'zbek tili)

Toshkent – 2023

Fan/modul kodi	Fan/modul turi	Ta'lim tili	Ishlab chiqilgan o'quv yili						
<i>RSH/204</i>	ma'ruza	o'zbek	2023/2024						
Semestr	Har bir semestrdagi fan/modulning nomi	ECTS - Kreditlar	Haftalik dars soatlari	O'quv mashg'ulotlari		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)		
				(soat)					
2	Dinshunoslik	4	4	Jami:	ma'ruza	30	60		
				seminar	30	30	0		
	Jami:	4	4	60	30	30	0	60	120

Fan maqsadi (FM)

Fanni o'qitishdan maqsad – talaba-yoshlar tafakkurida dinning mazmun-mohiyati, dunyoning diniy mazharasi, diniy va falsafiy qarashlarning o'zaro bog'liqligi, globallashuv va diniy jarayonlari hamda zamonaviy diniy harakatlarni diniy aqidorashtirish, ekstremizm va terrorizmning davlat va jamiyat xavfsizligiga salbiy ta'sirini bilish va unga qarshi kurashishda nazariy bilimlar va amaliy ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1. Tarbiya fani (302 KL 36)
2. Miliy g'oyalar va ma'naviyat asoslari (302 MMA 14)
3. Tarix (302 ULYT 15)
4. Dunyo dinlari tarixi DIN B204

Ta'lim natijalari (TN)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- dinning mohiyati, jamiyat va shaxs hayotidagi o'rnini, dunyoviy va diniy bilimlarning muvofiqligi, din va fanning o'zaro aloqasi, diniy ta'lim va dunyoviy ta'limning maqsadlari haqida *tasavvurga ega bo'lishi*;
- dinshunoslik fanni o'rganish orqali turli dinlarning mohiyati, ularning urf-odatlari va e'tiqodlari asosidagi farqlar va umumiylik, diniy va dunyoviy bilimlarning insonlarning bag'rikengligi va o'zaro hurmatini ta'kidlashdagi roli, jahon dinlari, e'tiqodlari va urf-odatlari an'analari, diniy-axloqiy g'oyalarining ta'limi; dinshunoslikning asosiy tushunchalari, funktsiyalari, buddavuliylik dini va uning g'oyalari; xristianlik dini tarixi va asosiy g'oyalari, katolik pravoslav dinining asosiy g'oyalari va ularidagi farqlar, protestantizm dinidagi riyozatizm, islom ta'limotiga oid qarashlar: sunniylik, shialik va xorig'iyalar, ularning yo'nalishi va mohiyati; kalom ilmi va g'oyalari va mu'azzililar maktabi muvohiqalari; diniy fundamantalizm, ekstremizm, fanatizmni vujudga keltirgan manbalar va omillarni *bilishi va ularidan foydalanma olishi*;
- diniy e'tiqodning mohiyatini maxalliy urf-odat, an'analarni tushunish, turli dinlar

ishonuvchilar va ishonmaydiganlar bilan umumiy murosa qilish, ular bilan mulokot qilish madaniyati, din nomi bilan sun'iy bog'langan ma'naviy tahdidlar, axborot xurujlariga qarshi kurashish *ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak*.

Talabalarining kreditlarni olish tartibi

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrda 824-sonli qarori bilan tasdiqlangan "OTMlarda o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida Nizom"ning 15- va 30-bandalarga asosan dinshunoslik fanidan 2 – semestrdan 120 soat o'quv yuklamasini o'zlashtirgan, fan dasturi (silabus)da belgilangan baholash tartibiga ko'ra *ijobiy baholani kashiy kompetensiyalarni yetarli darajada egallagan talabaga 2 – semestrdan 4 kredit beriladi*.

Talaba belgilangan *ta'lim olish natijalariga erisha olmagan taqdirda kreditlar berilmaydi*.

Talabalarining bilimni baholash O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyruqi bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida"gi Nizom talablari asosida belgilanadi.

Talabalar bilimni nazorat qilish va baholash mezonlari (Assessments) (talaba o'zlashtirishini baholash jadvali va mezon)

Dinshunoslik faniga kiritilgan bakalavr ta'lim yo'nalishlarida 30 soat ma'ruza, 30 soat seminar va 60 mustaqil ta'lim ajratilgan. Universitet nizomi bo'yicha bu 120 soat yuklama hajmiga 4 kredit beriladi. Joriy va oralq nazoratida talaba jami 50 ball to'plashi mumkin. Talaba yakiniy nazoratida esa 50 ball to'playdi.

JN mezon:

JN: Talaba seminar mavzulari rejasiga tayyorlab muhokamada qatnasha, har bir mavzu uchun 0,5 ball (30 juftlik uchun) va 1 ball (15 juftlik uchun) berib boriladi, jami 15 ball (30*0,5=15 va 15*1=15) to'playdi hamda 5 ball kreativ fikri uchun beriladi. Har bir seminar mashg'ulotida bitta seminar va bitta mustaqil ish mavzusini topish sharti lozim. Sirtqi ta'lim yo'nalishi talabalariga 5 ta mavzu bo'yicha har bir mavzu uchun 4 ball dan berib boriladi, jami 20 ball (5*4=20) to'playdi

JN ballar(20ball) konvertatsiyasi

ball	Ball	o'zlashtirish
"5"	18-20	90-100%
"4"	14-17	70-89,9%
"3"	12-13	60-69,9%
"2"	11	0-59,9%

ON mezon (30ball)

ON: Oralq nazoratni ma'ruza mashg'uloti tugagandan so'ng o'tkaziladi. Oralq nazoratida talabaga test yoki yozma savollar beriladi.

ON ballar konvertatsiyasi.

Baho	Ball	o'zlashtirish
“5”	27-30	90-100%
“4”	21-26	70-89,9%
“3”	18-20	60-69,9%
“2”	17	0-59,9%

Yan mezonni(50ball)

YAN: Yakuniy nazorat test shaklida o'tkazilisa, talabaga 30 ta test beriladi va har bir to'g'ri javobi uchun 1 baldan beriladi. Jami 30 ball. Agar, yakuniy nazorat yozma ish shaklida o'tkazilisa, talabaga 3 ta savol o'tilgan mavzulardan beriladi va har bir yozma savol javobi uchun 10 ball beriladi. Jami 30 ball. Mustaqil ish topshiriqlaridagi vazifalarni “og'zaki” yozma vas slaid shaklida himoya qiladi. Talabaning **nutq** madaniyati **kreativ** fikrlashiga va qo'yilgan topshiriqqa **mustaqil** yondoshuviga qarab 20 ball beriladi. Mustaqil ta'limdan jami **20 ball** to'playdi.

YAN ball konvertatsiyasi

Baho	Ball	o'zlashtirish
“5” baho	45-50	90-100%
“4” baho	35-44	70-89,9%
“3” baho	30-34	60-69,9%
“2” baho	29	0-59,9%

1-Izoh: O'ROO MTVning 2018 yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug'i (OTM talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi nizom) 1-jadvali (baholashni “5” baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o'tkazish jadvali) 2- jadvall (Oliy ta'lim talabalar o'zlashtirishni baholash tizimlarini qiyosiy taqqoslash jadvali O'zbekiston tizimi) asosan konvertatsiya qilinadi.

2-izoh: VMning 2020 yil 31 dekabrda 824-sonli (OTM ta'lim jarayonini tashkil etish bilan bogliq tizimni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida) qarori 1-Illovasi (OTM o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida nizom) ning 1-bob 1-4 bandi, 4-bob 11-14 bandi, 6-bob 29-30-31 bandi, 8-bob 41 bandiga muvofiq kredit beriladi.

Talabani oraliq nazorat turi bo'yicha baholashda, uning o'quv mushg'ulotlari davomida olgan baholari inobatga olinadi.

Nazoratlarining o'tkazilishi muddatlari muayyan o'quv yilida tasdiqlangan o'quv jarayoni jadvali asosida tashkil etiladi.

Talabalar o'zlashtirishini baholash tizimlarini qiyosiy taqqoslash JADVALI

“5” baholik tizimi	Yevropa kredit transfer tizimi (ECTS-European Credit Transfer System)	“100” ballik shkala (%)
“5” (a lo)	“A”	90 — 100
“4” (yaxshi)	“B”	70 — 89,9
“3” (qoniqarli)	“C”	60 — 69,9
“2” (qoniqsiz)	“D” “E” “F” “FX” “P”	0 — 59,9

Ma'ruza mashg'ulotlarining soatlar bo'yicha taqsimlanishi:

Fan mazmuni		Soat
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) (2-semestr)		30
1-MODUL. FALSIFA (PHILOSOPHIA)		
M1	Din ijtimoiy madaniyat hodisa sifatidagi ahamiyati.	2
M2	Milliy dinlar	2
M3	Zardushiylik dini	2
M4	Buddaviylik dini	2
M5	Xristianlik dini	2
M6	Islom dini	2
M7	Islom dinining aqidaviy yo'nalishlari va maktablari	2
M8	Markaziy Osiyo tarixida Xanafiya mazxabining o'rni	2
M9	O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar	2
M10	Zamonaviy diniy harakatlar va sektalar	2
M11	Kiber makonda diniy e'tiqod targ'ibotining ijtimoiy xavfi	2
M12	Missionerlik va prozelitizmining siyosiy-ijtimoiy xavfi	2
M13	Diniy fundamentalizm, radikalizm va terrorizmining tarixi va yo'nalishlari	2
M14	Dunyo hamjamiyatining ekstremizm va terrorizmga qarshi kurash tajribasi	2
M15	Dunyoviy bilimlar va diniy e'tiqod birligiga erishishning ahamiyati	2
Mashg'ulotlar shakli: seminar mashg'ulot (A) (2-semestr) (list of seminar topics)		30
A1	Din ijtimoiy madaniyat hodisa sifatidagi ahamiyati.	2
A2	Milliy dinlar	2
A3	Zardushiylik dini	2
A4	Buddaviylik dini	2

A5	Xristianlik dini		2
A6	Islom dini		2
A7	Islom dinining aqidaviy yo'nalishlari va maktablari		2
A8	Markaziy Osiyo tarixida Xanafiya mazhabining o'rni		2
A9	O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar		2
A10	Zamonaviy diniy harakatlari va sektalar		2
A11	Kiber makonda diniy e'tiqod ta'g'irlashining ijtimoiy xavfi		2
A12	Missionerlik va prozelitizmning siyosiy-ijtimoiy xavfi		2
A13	Diniy fundamentalizm, radikalizm va terrorizmning tarixi va yo'nalishlari		2
A14	Dunyoviy hamjamiyatining ekstremizm va terrorizmga qarshi kurash tajribasi		2
A15	Dunyoviy bilimlar va diniy e'tiqod birligiga erishishning ahamiyati		2

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzularning soatlari bo'yicha taqsimoti

T/r	Mavzular nomi	Shakli	s/h
1	Din, dinshunoslik, din falsafasi, teologiya, teosofiya, xudojo'ylik, diniy e'tiqod, aqida, ilohiyot tushunchalarining mohiyati.	Og'zaki	2
2	Dinshunoslikning fan sifatida shakllanishi, predmeti, funksiyalari, kategoriyalari	Yozma	2
3	Dinlarni tadqiq etish metodologiyasi: tipologik, qiyosiy, tarkibiy-funksional, genetik tahlil. Qiyosiy dinshunoslikning metodlari.	Slaid	2
4	Yahudiylik ta'limoti, an'ana va marosimlari	Og'zaki	2
5	Konfutsiylik ta'limotida ijtimoiy-axloqiy masalalar	Yozma	2
6	Zardushiylikning teologik tizimi va diniy marosimlari	Slaid	2
7	Zardushiylikda tabiatning ulug'lanishi	Og'zaki	2
8	Zardushiylikning diniy iyerarxiyasi	Yozma	2
9	Buddaviylik dinining paydo bo'lish tarixi, asosiy ta'limotlari, oqimlari va manbalari.	Slaid	2
10	O'zbekistonda buddaviylik dinining tarixiy ildizlari (Qaratapa, Fayoztepa, Dalvarzimtepa) va hozirgi zamon	Og'zaki	2
11	Xristianlikning paydo bo'lishi, aqidalari, asosiy yo'nalishlari, ta'limotlari va manbalari.	Yozma	2
12	Islom dinining paydo bo'lishidagi ijtimoiy-siyosiy va madaniy sharoitlar.	Slaid	2
13	Roshid xalifalar hukmronligi davridagi islobotlarning mohiyati. Ummaviylar va abbosiylar hukmronligi davrida dinga	Og'zaki	2

14	Movaronahrdada islom dinining tarqalishi va madrasa ta'limi shakllanishining ijtimoiy madaniy hayotga ta'siri.	Yozma	2
15	Exxatologiyaning mohiyati: qiyomat va oxirat dunyosi, missionerlik harakatlari va ular faoliyatining oqibatlari.	Slaid	2
16	Islom oqimlari va yo'nalishlarining paydo bo'lishi sabablari, e'tiqodidagi bo'linishlarning sabablari va oqibatlari	Og'zaki	2
17	Hanafi mazhabi rivojida Markaziy Osiyo faqihlarining roli va hissasi.	Yozma	2
18	Tasavvuf tushunchasi va uning mohiyati. Tasavvufning kelib chiqishi, mazmuni va rivoji.	Slaid	2
19	Konfessiya tushunchasining mohiyati va O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy konfessiyalarning tasnifi.	Og'zaki	2
20	Diniy tashkilotlarning zamonaviy dunyoviy me'yorlarga moslashuvining ahamiyati.	Yozma	2
21	Vijdon va e'tiqod erkligining ta'rifi.	Slaid	2
22	Islom va boshqa diniy aqidalar sinkretlashuvi natijasida shakllangan diniy ta'limotlar tarixi.	Og'zaki	2
23	Kiber makon, kiber terrorizm, kiber zo'ravonlik (cyberbullying) tushunchalarining mohiyati.	Yozma	2
24	Ijtimoiy tarmoqlarda diniy axborot ist'emoli madaniyatini ta'biy alashning zarurati.	Slaid	2
25	Missionerlik targ'ibotida uslub va vositalarning zamonaviylashuvi: kiber makonda makuraviy tahdidlar.	Og'zaki	2
26	O'zbekistonda faoliyati kuzatilgan missionerlik harakatlari va ular faoliyatining oqibatlari	Yozma	2
27	Diniy aqidaparastlik (fanatizm), ekstremizm paydo bo'lishining ijtimoiy-tarixiy zaminlari va rivojlanishi.	Slaid	2
28	O'zbekiston davlati siyosatida radikal oqimlarga qarshi kurashning yo'nalishlari	Og'zaki	2
29	O'zbekistonning terrorizmga qarshi kurash tajribasi.	Yozma	2
30	O'zbekiston yoshlarining diniy manbalardagi axloqiy tarbiyaga oid g'oyalarni o'rganishning ahamiyati	Slaid	2
	Jami		60

Asosiy adabiyotlar

- Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik, darslik. Toshkent, «Navro'z» nashriyoti, 2019. - 264 b.
- Raximjanov D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O'quv qo'llanma. T.: «O'zbekiston faylasfasi milkiy jamiyati» nashriyoti, 2018. - 304 b.
- Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O'quv qo'llanma. - T.: OOO «Complex

- printy, 2020. - 198 b.
4. Kamilov D. Dinshunoslik. O'quv qo'llanma. - T.: Lesson Press, 2021. - 128 b.
 5. Shermuxamedova N.A. Diniiy fanatizm fenomeni//Inson falsafasi. - T.: Noshir, 2016. B.314-499.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'llimnizi gatiyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'tarimiz. T. 1. - Toshkent: O'zbekiston. 2017.
2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyanob xalqimiz bilan birga quramiz. - Toshkent: O'zbekiston. 2017.
3. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - Toshkent: O'zbekiston. 2017.
4. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. Toshkent: O'zbekiston, 2019.
5. Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon. Toshkent: O'zbekiston, 2019.
6. K. S. Guttenplan. J.Hornshy. C. Janavay. Reading philosophy. Blackwell Publishers Ltd. UK. 2003. R - 341.
7. A.Azami. Vvedenie v xadisovedenie. Kazan: 2011
8. A.Fitrat. Tanlangan asarlar -Toshkent: Ma'naviyat, 2010 -301 b
9. Abu Xomid G'azzoliy Kimoi saodat//Ikki dune saodatiga eltuvchi bilim. - Samarkand: Imom Buxoriy xalkaro markazi, 2019
10. Runiy J. Masnaviy. 40 rivojyaga sharx. -Toshkent: Navruz, 2019
11. Abu Xomid G'azzoliy Kimoi saodat//Ikki dune saodatiga eltuvchi bilim. - Samarkand: Imom Buxoriy xalkaro markazi, 2019
12. Islomov Z., Haydarov I. Xristianlik: ibodatxonada, ibodat va marosimlari. - Toshkent: Qag'nus nashriyoti, 2020.
13. G'oyibnazarov Sh. Islom terrorizmga qarshi. - Toshkent: "O'zbekiston" NMU, 2021.
14. David L. McMahan. The Making of Buddhist Modernism. - Oxfordshire: "Oxford University Press", 2008.
15. Todd M. Johnson. Religious Adherents of the World by Continent and Region // Religions of the World: A Comprehensive Encyclopedia of Beliefs and Practices / J. Gordon Melton, Martin Baumann. - Oxford, England: "ABC CLIO", 2010.

Axborot manbalari

1. www.ziyounet.uz.
2. www.edu.uz.
3. www.google.uz.
4. www.gov.uz.

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	Anvar Buranov, Jitmoiy-gumanitar fanlar katedrasi katta o'qituvchisi
E-mail:	musanni@icoblar@gmail.com
Tashkilot:	Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti, Jitmoiy-gumanitar fanlar katedrasi
Taqrizchilar:	<p>Taqrizchilari: Sattorov V.N. (imzo) Jitmoiy-gumanitar fanlar katedrasi dotsenti, F.kar, Musaeov M.T. (imzo) Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi huzuridagi Jitmoiy-ma'naviy tadqiqotlar instituti bo'lim boshlig'i, siyosiy fanlari doktori (DSc)</p>

Falsafa fani syllabusini Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti O'quv-uslubiy kengashining 2023 yil "___" avgustdagi yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Falsafa fanidan ishchi o'quv dasturi (syllabus) Jitmoiy-gumanitar fanlar katedrasining 2023 yil ___ avgustdagi 1-son yig'ilishida muhokama qilingan va ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarman boshlig'i:

Fakultet dekani:

Katedra mudiri:

Tuzuvchi:

V. Nazarov

B. Elov

I. Astionov

A. Buranov

